

COMPOZITOAREA SNEJANA PÎSLARI: PROFIL DE CREAȚIE

COMPOSER SNEJANA PISLARI: CREATION PROFILE

TATIANA BEREZOVICOVA,

profesor universitar interimar, doctor,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Articolul de față este prima încercare de a creiona unele trăsături ale personalității și creației Snejanei Pîslari — reprezentantă a "generației medii" a compozitorilor din Republica Moldova. Absolventa Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, continuatoarea tradițiilor componistice și pedagogice ale renumitului maestru Pavel Rivilis, S. Pîslari activează în domeniul muzicii instrumentale de cameră, vocale, corale și orchestrale, fiind autoarea unor creații care ocupă un loc însemnat în palmaresul muzicii contemporane autohtone. În paralel cu componistica, S. Pîslari se realizează pe tărâmul pedagogic, fiind profesoară la Colegiul de muzică Ștefan Neaga și la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. De asemenea se manifestă ca cercetător științific și publicist, participă la proiecte artistice importante, promovând valorile culturale naționale și universale.

Cuvinte-cheie: Snejana Pîslari, compoziție, muzică instrumentală de cameră, pian, flaut, cvartet de saxofoane, folclor, ethnojazz, pedagogie, Pavel Rivilis, Vladimir (Zeev) Bitkin, Vadym Ostroukhov

The present article is the first attempt to trace some aspects of the personality and creative activity of Snejana Pîslari — a representative of the „middle-aged generation” of the composers from the Republic of Moldova. Graduate of the Academy of Music, Theatre and Fine Arts, continuer of the composition and teaching traditions of the renowned master Pavel Rivilis, she works in the domain of chamber instrumental, vocal, choral and orchestral music. She is the author of musical works that take a noteworthy place in native contemporary music. Apart from her composition activity, she works in the pedagogical realm, being a teacher at the „Ștefan Neaga” Musical Colllege and at the Academy of Music, Theatre and Fine Arts. She manifests herself as a scientific researcher and publicist, participates in important artistic projects promoting national and universal cultural valies.

Keywords: Snejana Pîslari, composition, chamber instrumental music, piano, flute, saxophone quartet, folklore, ethnojazz, pedagogy, Pavel Rivilis, Vladimir (Zeev) Bitkin, Vadym Ostroukhov

Snejana Pîslari face parte dintr-o pleiadă de muzicieni formați în ultimul deceniu al sec. al XX-lea, a căror maturizare a revenit perioadei unei explozii politice de proporții ce a provocat reviriment brusc în organizarea statală și în conștiința socială. Un publicist

scria despre consecințele acestui cataclism: „Toată țara, toate sferile vieții, ca o plastilină balistică, poartă amprenta generației mele explodate” [1]. Totuși, tânăra compozitoare a reușit să nu se lase provocărilor timpului și, trecând prin toate greutățile perioadei de cotitură, nu s-a abătut din calea aleasă, găsindu-și pe ea o stea călăuzitoare care o duce înaintea anilor și circumstanțelor.

Snejana Pîslari s-a născut la Călărași într-o familie de intelectuali. Mama, filolog, a predat limba și literatura rusă la școală medie, tata a fost angajat ca economist. Cu toate că muzicienii profesioniști în familie nu erau, toți membrii poartă respect profund față de muzică. Bunicul din partea tatei a cântat la diferite instrumente muzicale, părinții Snejaniei și ei au capacități muzicale înnăscute. Sora mai mare care mai târziu a absolvit universitatea de medicină, studiasse la școala de muzică, și, grație faptului că acasă a fost un pian, Snejana din fragedă copilărie cânta după auz.

La vârsta de 6 ani Snejana a fost înscrisă la Școala de muzică din Călărași. Primele încercări de a compune muzică datează din anii copilăriei, iar în 1986, fiind încă elevă, Snejana participă la un concurs al tinerilor compozitori organizat în cadrul Uniunii compozitorilor și muzicologilor din Moldova din inițiativa compozitoarei Zlata Tcaci.

În 1987 S. Pîslari a devenit elevă la Colegiul de muzică *Ștefan Neaga*. A depus actele la specialitatea Pian, dar șeful catedrei *Teoria muzicii* Loghin Țurcanu la o consultație pentru abiturienți, în cincisprezece minute a convins-o să se înscrie la catedra pe care o conducea.

Snejana Pîslari poartă o profundă recunoștință dascălilor care i-au fost alături la începuturile devenirii profesionale, mai întâi de toate lui Loghin Țurcanu care ținea cursuri de teoria muzicii, armonie și solfegiu, și nu în ultimul rând profesoarei de pian Irina Borisova. Dar cuvinte de mulțumire deosebită le adresează profesorului Vladimir (Zeev) Bitkin, absolvent al Conservatorului *P. I. Ciaikovski* din Moscova la clasa de compoziție. El a predat la Colegiu teoria formelor muzicale, contrapunctul și compoziția care era pe atunci o disciplină obligatorie pentru studenții de la specialitatea Muzicologie. La lecțiile de grup în anii I și II elevii făceau cunoștință cu tehnicile compoziției, însușeau principiile de structurare motivică și bazele dezvoltării materialului muzical, analizau muzica lui I. Stravinsky, A. Schönberg, C. Orff, S. Prokofiev, R. Șcedrin, a altor compozitori ai sec. XX. La ore individuale în anii III și IV o atenție primordială se acorda compunerii muzicii. Un efect benefic l-a avut faptul că încercările componistice ale elevilor au fost apreciate de colegi și de public, fiind interpretate în cadrul concertelor organizate la catedră.

Om de o vastă cultură, cu un mod neordinar de a gândi, V. Bitkin știa să capteze atenția tinerilor, împărtășindu-le cu dărnicie cunoștințele bogate din diferite domenii. La lecțiile lui elevii făceau cunoștință cu lumea muzicii „de dincolo” de cursurile didactice oficiale: mult timp a fost consacrat studierii muzicii renascentiste, mai ales creației lui J. Obrecht, G. Dufay, J. Ockeghem, culturilor muzicale extraeuropene. V. Bitkin a adus un aport considerabil la lărgirea cunoștințelor discipolilor și în domeniul muzicii contemporane. Venind de la diverse festivaluri internaționale de muzică nouă, ca *Toamna varșoviană (Warszawska Jesień)*, *Toamna moscovită (Московская осень)*, el aducea

dar în același timp fără răutate. El a lăsat în urma sa multe „aforisme și maxime” care s-au întipărit în memorie și mereu sunt citate de elevii lui.

Pavel Rivilis nu admitea o atitudine neglijentă față de profesie, fiind foarte principial în raționamente și sever în aprecierea realizărilor discipolilor săi. Ca îndrumător care ghidează procesul de compunere a muzicii de către student, el sublinia în repetate rânduri că scopul lui este „ca lucrarea să fie „robustă”, ca să se țină bine pe picioare și să posede calități proprii, specifice numai ei”.

Profesorul meu a creat un număr relativ mic de lucrări (și eu în permanență regretam că noi, studenții, i-am răpit prea mult din timpul care dumnealui îl putea folosi pentru compunerea unor lucrări noi). Însă opusurile lui deși nu foarte numeroase, sunt profunde după conținut și proaspete ca limbaj muzical, dezvăluind mâna unui mare Maestru. El a creat muzică pentru toate timpurile”.

Principiile artistice și pedagogice ale lui P. Rivilis au devenit pentru Snejana Pîslari un reper în activitatea ei componistică. Dacă V. Bitkin a învățat-o să cuprindă forma întregului, atunci în clasa lui P. Rivilis ea a deprins capacitatea să se concentreze asupra detaliilor, să lucreze minuțios cu materialul tematic, să abordeze în mod analitic tehnologia scrisului¹. De la profesorul tânăra compozitoare a preluat și ideea de *recompunere*, adică de creare a diferitelor versiuni interpretative ale aceleiași lucrări, afirmând că fenomenul de recompunere nu este identic cu cel de o simplă transcriere. Astfel, piesa *Vânătoarea* scrisă inițial pentru fagot (sau saxofon-bariton) și pian, în versiunea ulterioară pentru cvartet de saxofoane reprezintă o concepție cu totul nouă, deoarece diferite componente interpretative inevitabil își lasă amprenta asupra calității materialului muzical (aceasta se referă și la piesele *Sub umbra unui stejar* și *Bătuta* din ciclul *Trei cântece populare* pentru pian „recompuse” pentru cvartet de saxofoane)².

În domeniul componisticii S. Pîslari preferă genurile instrumentale de cameră, cu toate că are în repertoriu și piese vocale, și muzică corală, fără a neglija și domeniul orchestral. În optica sa, muzica de cameră ca un gen foarte mobil, oferă posibilitatea de a implementa ideile noi în modul cel mai firesc și eficient. De asemeni ea permite compozitorului să prelucraze cele mai mici detalii ale textului și să dezvăluie frumusețea liniei melodice care în piesele camerale poate fi foarte bine auzită. Calitățile numite se fac observate în astfel de lucrări ale Snejanei ca *Marcyas Flute* pentru flaut solo, *Sainte* pentru două flaute, în unele compoziții pentru pian (*Les cantilènes*, *Trei cântece moldovenești*, *Trei portrete muzicale*), în patru piese pe teme folclorice pentru flautul baroc și pian ș. a.

Compozitorea se află mereu în căutarea unor surse și procedee noi, mai puțin obișnuite. Îi place să acumuleze o vastă și variată informație muzicală, abordând-o în propria creație cu ajutorul mijloacelor de expresie inedite. Astfel, în anii de Colegiu, grație lui V. Bitkin s-a interesat de gamelanul javanez, de muzică chineză. Mai târziu s-a

---

¹ Principiile de lucru cu materialul muzical ale lui P. Rivilis sunt abordate în lucrările muzicologilor N. Zeifas, M. Belâh, V. Axionov, T. Popa [3].

² Ideea recompunerii este realizată de maestrul P. Rivilis în *Concertul pentru orchestră* care a apărut ca o variantă de sine stătătoare a *Suitei* pentru vioară și pian.

pasionat de muzica medievală — ca rezultat, au apărut *Balate provençale vechi* pentru voce feminină și vioară.

Una dintre cele mai pronunțate linii în muzica Snejanei Pîslari este legată de folclor. În această ordine de idei să evidențiază piesele *Vânătoarea*, *Călușarii*, *Bătuta*, ciclul *Trei cântece populare*, *Colinde* pentru cor mixt, *Doina haiducului* pentru cor de bărbați ș. a. Interesul pentru prelucrarea materialului folcloric l-a resimțit încă în anii de studenție. Multe mostre ale muzicii populare folosite în creațiile sale, au fost înregistrate chiar de ea în cadrul expedițiilor folclorice și descifrate apoi de pe banda magnetică.

O atrage folclorul românesc, evreiesc, cel al diferitelor popoare balcanice. Unele melodii prelucrate de S. Pîslari au fost auzite de la mama, bulgară de naționalitate. Interesul pentru muzica bulgărească s-a reflectat într-un opus din ultimii ani, miniatura *Pravo horo* pentru pian în patru mâini. Linia folclorică este prezentă și în piesa *Prince of Moldavia* — o creație simfonică inspirată din muzica lui Dimitrie Cantemir. Această lucrare, pe de o parte, dezvăluie simțul orchestral fin al compozitoarei, iar pe de alta reflectă influența contactelor cu Pavel Rivilis — un maestru recunoscut al orchestrei și orchestrației.

Caracterizând tendințe stilistice observate în creația S. Pîslari, nu putem ocoli cu vederea particularitățile jazzului care a devenit o sursă importantă în lucrările sale începând cu anii 1990. Printre stilurile muzicii de jazz Snejana preferă ethnojazzul, un exemplu concludent în acest sens fiind patru piese bazate pe melodiile populare pentru flautul baroc și pian, precum *Șaer evreiesc*, *Sârba haiducilor*, *Florica de pe șes*, *La Nistru, la mărșoare*.

O amprentă a stilisticii jazzului o poartă și o serie de piese pentru patru saxofoane, cum ar fi *Vânătoarea*, *Călușarii*, *Bătuta*, *Sub umbra unui stejar*, *Pe-un picior de plai...*, suita *Serbările Moldovei*. Îmboldul în acest sens i-a dat activitatea cvartetului de saxofoniști la care în diferiți ani au participat Igor Kionig, Dmitrii Sergheev, Vitalie Gumeniuc, Anton Deatco, Constantin Ciorba și conducătorul formației Vadym Ostroukhov¹. Mai târziu a apărut o idee de a înregistra piesele în versiunea interpretativă a unui singur saxofonist, depășind astfel decalajul inevitabil în manierele interpretative ale diferitor muzicieni. Ideea a fost executată de Vadym Ostroukhov în cadrul proiectului *One Man — Four Instruments (Un interpret — patru instrumente)*.

În paralel cu componistică, Snejana Pîslari se realizează și în alte domenii, în primul rând în pedagogia. Cariera sa pedagogică și-a început-o în 1996 la școala de muzică din Călărași. În anul 1998 (după o pauză pe parcursul căreia a activat în calitate de autor și moderator al emisiunilor muzicale la postul de televiziune NIT), Snejana Pîslari a fost angajată la Colegiul de muzică *Ștefan Neaga*, unde și astăzi predă disciplinele muzical-teoretice, cum ar fi solfegiul, teoria muzicii, armonia, contrapunctul, orchestrația. Are experiență și în predarea compoziției. Din anul 2006 S. Pîslari activează și la Academia

---

¹ Vadym Ostroukhov — profesor la catedra *Muzică ușoară și jazz* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, interpret-virtuoz la diferite instrumente de suflat (toate varietățile flautelor și saxofoanelor, bas-clarinet, mai multe instrumente populare). Ca flautist, a interpretat în concerte și a înregistrat în studio piesele *Marsyas Flute* și *Sainte* semnate de S. Pîslari. A evoluat în cadrul Festivalului Internațional Zilele muzicii noi. Împreună cu cvartetul de saxofoniști a participat la Festivalul internațional de jazz *До#Джс* în or. Donețk, Ucraina.

de Muzică, Teatru și Arte Plastice: la catedra *Muzicologie și compoziție* susține cursurile speciale de istoria stilurilor orchestrale, lectura partiturilor, orchestrație, compoziție, iar la catedra *Muzică ușoară și jazz* predă bazele compoziției și pianul de estradă și jazz¹.

Snejana Pîslari este autoarea unor studii științifice și științifico-metodice, inclusiv publicate peste hotare — în Rusia și Coreea de Nord. Timp de mai mulți ani se manifestă ca publicist, promovând valorile culturale naționale și universale în ediții periodice.

Ea posedă un temperament public bine pronunțat care se exteriorizează printr-o serie de inițiative importante pentru cultura muzicală a Republicii Moldova. Astfel, în ultimii ani, în colaborare cu compozitorul Vlad Burlea, a participat la un mare proiect didactic național *Compozitori autohtoni către tânăra generație. Creații pentru pian*, unde a fost nu doar coordonator, dar și autor, și interpret al creațiilor muzicale. Pe lângă aceasta, împreună cu V. Burlea în decursul mai multor ani Snejana Pîslari organizează concursurile tinerilor compozitori menite să descopere și să susțină tinerele talente cărora, posibil, le va aparține viitorul școlii componistice autohtone. Participă și la diverse proiecte internaționale, colaborând cu Secțiunea tineretului a Uniunii compozitorilor din Rusia, cu tinerii muzicieni din Universitatea din New-Orlean ș. a.

Mai adăugăm că Snejana Pîslari este membru al Uniunii compozitorilor și muzicologilor și al Uniunii jurnaliștilor din Republica Moldova, precum și al Asociației Internaționale de Muzică Contemporană. De mai multe ori a fost laureat al premiilor Uniunii compozitorilor și muzicologilor din Moldova, în fiecare an se prezintă ca autor la festivalurile *Zilele muzicii noi* din Chișinău, a participat la cel de-al V-lea *Simpozion estetic consacrat artelor naționale moderne* (Pyongyang, Coreea de Nord), la Festivalul *Zilele muzicii Românești* (Iași, România), la *Festivalul de muzică contemporană* (Bacău, România), la Festivalul internațional de muzică contemporană *Созвучие* (*Consonanță* — Voronej, Rusia). Unele creații din repertoriul său sunt editate și înregistrate în fondul Radioului Național.

Lista selectivă a creațiilor Snejanei Pîslari

✓ *Muzica instrumentală de cameră*

- *Elegie* pentru clarinet (soprano-saxofon) și pian (1992)
- *Trei portrete muzicale: I. Chopin. II. Skriabin. III. Rachmaninov* pentru pian (1992; a doua redacție — 2012). Editat [4].
- *Les cantilènes* pentru pian (1993; a doua redacție — 2012).
- *Variațiuni* pentru pian (1993)
- *Sostenuto* pentru pian, după poem de Alexandr Ogușevici (1998)
- Cvartet de coarde (1999)

---

¹ Răspunzând la întrebare, cu ce îi este de folos activitatea pedagogică, Snejana susține că lucrul cu studenții (mai ales cu cei buni) creează necesitatea de suplimentare și îmbogățire permanentă a cunoștințelor (mai ales în domeniul care nu este specialitatea sa de bază, cum ar fi jazzul). În al doilea rând, activitatea didactică o ajută să-și dezvolte tehnica componistică, să cizeleze metodele de lucru cu materialul muzical. În al treilea rând, discuțiile cu tinerii muzicieni sunt o sursă de informații necesare pentru autoperfecționare, pentru înțelegerea unor lucruri foarte importante. În fine, discuțiile cu studenții înlesnesc procesul de comunicare cu interpreți.

- *Trei cântece populare moldovenești: I. Jalea miresei. II. Bătuta. III. Sub umbra unui stejar* pentru pian (2000). Editat [5].
- *Incantation* pentru saxofon-tenor (sau bas-clarinet) și pian (2002). Editat [6].
- *Flautul lui Marsyas (Marsyas Flute)* pentru flaut solo (2003). Editat [7].
- *Sainte* pentru două flaute (2004)
- *Vânătoarea* pentru fagot (saxofon-bariton) și pian (2005)
  - *Serbările Moldovei* – suita pentru cvartet de saxofoane (2005)
  - *Pe-un picior de plai...* pentru cvartet de saxofoane (2006)
- *Cine merge tot pe drum* pentru flaut, vibrafon, vioară și violoncel (2008)
- *Patru piese pentru flautul baroc și pian: Șaer evreiesc, Sârba haiducilor, Floricica de pe șes, La Nistru, la mărgioare* (2009–2010)
- *Călușarii* pentru cvartet de saxofoane (2011)
- *Bătuta* pentru cvartet de saxofoane (2011)
- *Sub umbra unui stejar* pentru cvartet de saxofoane (2012)
- *Lângă malul Dunării* pentru flaut și pian (2012)
- *Pravo horo* pentru pian în patru mâini (2014)

✓ *Creații vocale, vocal-instrumentale, corale*

- *Игра линий (Jocul liniilor)* – monoopera pe libretul de Irina Matvienko (1991)
- *Balate provenșale vechi* pentru voce feminină și vioară (1994)
- *Dans* – romanță pe versurile lui Nicolae Labiș (1996)
- *De-or trece anii* – romanță pe versurile lui Mihai Eminescu (1997)
- *Îngere palid...* – monoscenă pe versurile lui M. Eminescu, pentru voce feminină, flaut și trei temple-block-uri (2001). Editat [8].
  - *Doina haiducului* pentru cor de bărbați a *cappella* (2006)
  - *Colinde* pentru cor mixt (2007)
- *Sus la vârf, la nouă meri* pentru cvartet de coarde, instrumente de percuție și ansamblul vocal feminin (2015)

✓ *Creații orchestrale*

- *Musica concertata* pentru orchestră simfonică (1995)
- *Prince of Moldavia* pentru orchestră simfonică (2013)

Referințe bibliografice

1. НОСИКОВ, Р. *Наша миссия — починить мир: О поколении 1970-х сегодня* [online]. [accesat 24.10.2015]. Disponibil: <http://www.odnako.org/blogs/nasha-missiya-pochinit-mir-o-pokolenii-1970-h-segodnya/>
2. УСПЕНСКИЙ, Д. *Образцы древнерусского певческого искусства*. Ленинград: Музыка, 1971.
3. ЗЕЙФАС, Н. Павел Ривилис. In: *Композиторы союзных республик*. Москва, 1977, вып. 2, с. 35–82; БЕЛЫХ, М. Эволюция отношения к фольклору в творчестве П. Ривилиса. In: *Фольклор и композиторское творчество в Молдавии*. Кишинев., 1986, с. 55–71; АКСЕНОВ, В. *Жанры симфонической музыки в Молдове (30-е – 80-е годы XX века)*. Кишинев: Bulat Art Glob, 1998; ПОПА, Т. *Pavel Rivilis: Picături din adevărul vieții*. Chișinău: Pontos, 2011.

4. PÎSLARI, S. Trei portrete muzicale: I. Chopin. II. Skriabin. III. Rachmaninov. In: *Fantezie: album de piese și ansambluri pentru pian*. Sel. și îngr.: Larisa Neaga. Chișinău, 2012, pp. 32–41.
5. PÎSLARI, S. Trei cântece populare moldovenești: I. Jalea miresei. II. Bătuta. III. Sub umbra unui stejar. In: *Luci, soare, luci! : piese pentru pian*. Sel. și îngr.: Irina Stolear. Chișinău , 2009, pp. 10–26.
6. PÎSLARI, S. Incantation pentru saxofon-tenor (bas-clarinet) și pian. In: *Album de piese pentru instrumente aerofone*. Chișinău, 2005, pp. 72–88.
7. PÎSLARI, S. Flautul lui Marsyas pentru flaut solo. In: *Album de piese pentru instrumente aerofone*. Chișinău, 2009, pp. 56–59.
8. PÎSLARI, S. Îngere palid... In: *Ah, cerut-am de la zodii...: romanețe pe versurile lui Mihai Eminescu*. Chișinău, 2001, pp. 198-204.